

Finland kommunaliserar arbetsförmedlingen

Innehållsförteckning

Inledning	3
Om Finlands kommuner och välfärdsområden	4
Kommunaliseringen av arbetsförmedlingen	5
Partier som var positiva till reformen och partier som hade kritik mot reformen.....	7
Strukturförändringar.....	8
Tjänsteutbud	10
Exemplet Borgå.....	11
Diskussion och erfarenheter	14
Lästips och länkar.....	16

Inledning

I Sverige har Arbetsförmedlingen genomgått en stor förändring. Från att ha varit en statlig myndighet har stora delar av kärnuppgifterna lagts ut till privata aktörer. I Finland har man däremot valt en annan väg och kommunaliserat arbetsförmedlingen genom sin reform AN24 - *Reformen av närings- och arbetstjänsterna*.

Vi, Lasse Jansson och Ale Friberg, två vänsterpartistiska kommunalpolitiker från Södertälje, ville fördjupa vår kunskap om den finska modellen. Efter kontakt med finska myndigheter fick vi genom Finlands Kommunförbund, via Oscar Ohlss, möjlighet att genomföra ett studiebesök i Helsingfors. Resan ägde rum den 2–4 juni 2025, vilket gav oss en heldag för studiebesök den 3 juni 2025.

Kommunförbundet presenterade ett innehållsrikt program. Direktör Ulf Stenman gav en genomgång av bakgrund, erfarenheter och nuläge för arbets- och näringsreformen (AN24-reformen), som innebär en kommunalisering av arbetsförmedlingen. Näringsdirektör Elina Dureault Suomalainen redogjorde för Borgå stads erfarenheter av reformen, och rektor Laila Andersson från Practicum beskrev reformen ur en utbildningsanordnares perspektiv. Practicum är ett aktiebolag som ägs av två samfund och nio kommuner, med cirka 1 700 studerande under läsåret 2024–2025. Deras verksamhetsidé är att erbjuda yrkesutbildning på svenska. Informationen från Practicum var värdefull men behandlas inte vidare i denna rapport.

Vi blev mycket väl mottagna och fick en grundlig genomgång av AN24-reformen, som trädde i kraft den 1 januari 2025.

Södertälje 2025-10-22

Ale Friberg
Lasse Jansson

Om Finlands kommuner och välfärdsområden

Finland har cirka 5,6 miljoner invånare och består år 2025 av totalt 308 kommuner. Av dessa är 49 svenska eller tvåspråkiga, varav 16 ligger på Åland. De största städerna är Helsingfors, Esbo, Tammerfors, Vanda, Uleåborg och Åbo, och nio städer har fler än 100 000 invånare.

För att organisera sociala och hälsorelaterade tjänster inrättade Finland under 2023 21 välfärdsområden genom SOTE-reformen. Parallellt genomförs AN-reformen, där ansvaret för arbetsmarknadsfrågorna överförs från staten till kommunerna från och med 2025. Reformernas tidsmässiga närhet, men olika riktning – där kommunerna samtidigt tappat ansvar för social- och hälsovården – kräver en omfattande omstrukturering av både ansvar och tjänster.

Finlands välfärdsområden kan jämföras med Sveriges regioner, men med några viktiga skillnader. I Sverige ansvarar regionerna främst för hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik, medan kommunerna sköter socialtjänst, äldreomsorg och utbildning. I Finland samlas ansvaret för hälso- och sjukvård, socialtjänst och räddningstjänst i välfärdsområdena, som finansieras helt av staten. Reformen centraliserar både ansvar och resurser till större enheter, vilket ska ge mer jämlika tjänster, medan Sverige behåller uppdelningen mellan kommuner och regioner med egna skatter och större självstyre.

Välfärdsområdena styrs av regionfullmäktige och en styrelse som tillsätts genom regionala val. Kommunernas roll efter reformen är främst att arbeta med förebyggande åtgärder, medan välfärdsområdena ansvarar för hälso- och sjukvård, socialtjänst (socialbidrag, barnskydd, äldreomsorg och missbruksvård) samt räddningstjänst.

När en individ har en multiproblematik, som till exempel sjukskriven och arbetslös, sker ett samarbete inom social- och hälsovården genom samordning mellan kommunerna och välfärdsområdena, både via avtal och i så kallad multitjänstsamordning. I praktiken organiseras arbetet i multidisciplinära team bestående av socialarbetare, hälsovårdspersonal, psykologer och rehabiliteringspersonal. Varje klient ska ha en ansvarig handläggare och en gemensam plan för insatserna.

De risker med reformen till välfärdsområden som lyftes i föredragningen var bland annat oklar ansvarsfördelning, olika datasystem och sekretessregler. Små kommuner kan känna sig marginaliserade och uppleva brist på inflytande, och det finns risk för att samverkansarbetet inte fungerar fullt ut och att individer faller mellan stolarna.

När det gäller äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning ska dessa grupper få ökad valfrihet att välja utförare, och den privata andelen väntas öka från 32 till 39 procent.

Kommunaliseringen av arbetsförmedlingen

Ett viktigt syfte med reformen var att stärka sysselsättning och tillväxt genom att erbjuda effektiva arbetsförmedlingstjänster som leder till att arbetslösa får jobb. Kommunerna anses ha goda förutsättningar att öka både utbudet och efterfrågan på arbetskraft samt stärka regionernas växtkraft. Ledorden är att främja sysselsättning, tillgången på kompetent arbetskraft och företagens tillväxt. Reformen har målsättningen att skapa 7–10 000 nya arbetstillfällen.

Reformen syftar också till att förbättra tillgängligheten till arbetsförmedlingen. Tjänsterna ska komma närmare medborgarna genom att ansvaret överförs till kommunerna och integreras med andra kommunala tjänster, vilket gör arbetsförmedlingen till en del av kommunernas basservice. Kommunerna får därmed en servicehelhet där arbetsförmedling, utbildning och företagsservice finns samlat under ett tak. Genom effektivt samarbete och samordning kan kommunerna bättre stödja individer på deras väg till sysselsättning och socialt välbefinnande. Tjänsterna ska anpassas till den lokala arbetsmarknaden, med målet att skapa en mer integrerad och individanpassad service för arbetssökande samt ge rekryteringsstöd till arbetsgivare.

En ytterligare målsättning är att minska statens kostnader för arbetsförmedlingen. Detta ska ske genom försämringar av de arbetslösas villkor samt genom att kommunerna bidrar med en del egen finansiering av verksamheten.

Följande sida visar bild från presentationen under studiebesöket syftet med reformen.

Kommunerna får fler verktyg för att stärka livskraften

Kommunen utbildar kunnig personal

- Yrkesutbildning som motsvarar arbetslivets behov – ägarstyrning
- Samarbete mellan företag och läroanstalter/högskolor
- Stöd för att bevara förutsättningarna för grundutbildning

Bildning och undervisning, yrkesutbildning

Livskraftiga företag, utveckling av företag

Brist på kompetent arbetskraft

Kommunen planlägger, beviljar tillstånd för företagsverksamhet och upprätthåller infrastrukturen för en fungerande vardag

- Investeringar för den gröna omställningen
- Bostadsutbud som stödjer tillgången till arbetskraft
- Förebyggande av marginalisering
- Distansarbete och nätverksanslutningar

Invånare

Integration och invandring

Boende och miljö
Samhällsplanering

Fritid, välmående, motion, kultur

Kommunen är attraktiv nu och i framtiden

- Invånarna upplever kommunen som en trygg och attraktiv boende- och livsmiljö i olika skeden av livet.
- Verksamhetsmiljön ses som attraktiv och företagen litar på att verksamhetsförutsättningarna kommer att vara lönsamma också i framtiden och vågar investera.

Ny roll och överföring av uppgifter

Rekrytering och snabb sysselsättning

- Via AN-tjänster experter till företag både från Finland och utlandet (international rekrytering)
 - AN-tjänster om stödjer snabb sysselsättning och tillgången till arbetskraft
 - Tillgång till arbetskraft som möjliggör företagstillväxt
 - Inte bara främjande av sysselsättningen utan också främjande av livskraften i regionen
 - Arbetskraftsinvandring och service på främmande språk

Kommunerna får en servicehelhet som skapar helt nya möjligheter att främja den lokala livskraften

KOMMUN-
FÖRBUNDET

Partier som var positiva till reformen och partier som hade kritik mot reformen

Reformen togs fram av regeringen som bildades efter valet 2023. Det var Samlingspartiet, Sannfinländarna, Svenska folkpartiet och Kristdemokraterna som bildade en borgerlig regering.

Samlingspartiet var en stark förespråkare för reformen och betonade behovet av strukturella förändringar på arbetsmarknaden för att öka sysselsättningen och stärka den offentliga ekonomin.

Som en del av regeringskoalitionen stödde Sannfinländarna reformen, särskilt med fokus på att effektivisera arbetsförmedlingen och minska statens utgifter.

Svenska folkpartiet (SFP) betonade vikten av att tjänsterna är nära medborgarna och anpassade efter lokala behov.

Kristdemokraterna stödde reformen med fokus på att förbättra sysselsättningen och effektivisera arbetsmarknaden.

Partier som motsatte sig reformen

Socialdemokraterna (SDP), som är ett oppositionsparti, uttryckte kritik mot reformen, särskilt vad gäller graderingen av den inkomstrelaterade dagpenningen och förkortningen av stödperioden. Partiet var oroligt för att reformen skulle leda till försämringar för arbetslösa. Arbetslöshetsdagpenningen skulle under de första 40 dagarna vara oförändrad, sedan minska till 80 procent från dag 41 och efter 170 dagar vara 75 procent.

Vänsterförbundet motsatte sig reformen och argumenterade för att den skulle försvaga arbetslösas rättigheter och leda till ökad ojämlikhet.

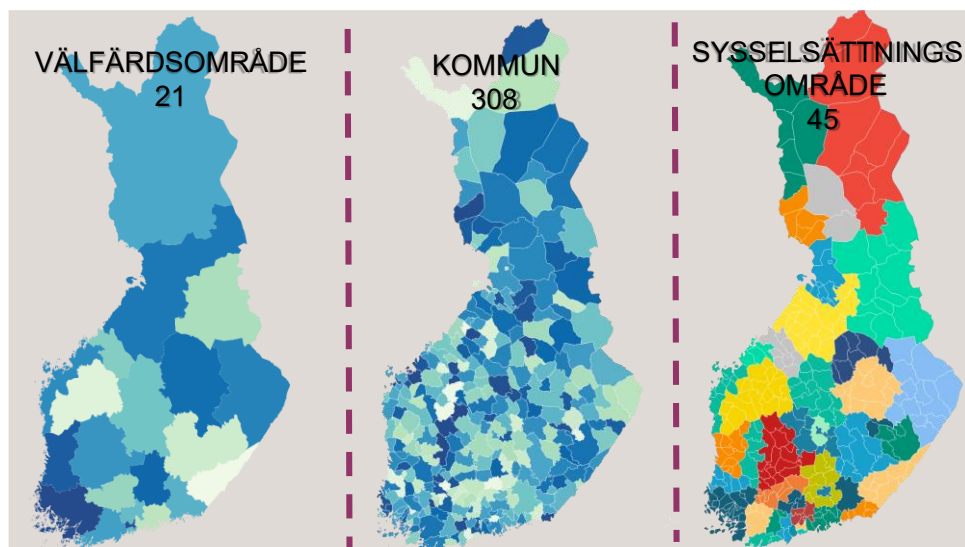
Partiet De Gröna och Centern var kritiska till vissa delar av reformen.

Reformen röstades igenom med stor majoritet, men vi har inga uppgifter om hur partierna slutligen röstade.

Strukturförändringar

De statliga arbetsförmedlingarna avskaffades och 45 sysselsättningsområden bildades, där kommunerna ansvarar för att organisera arbetsförmedlingsverksamheterna. Ett sysselsättningsområde är ett arbetsmarknadsområde, alltså en regional arbetsmarknad där kommunerna ska samarbeta. Tidigare, när staten ansvarade för tjänsterna, fanns endast 15 områden.

Reformen innebär också att kommunerna tar över kostnader för delar av arbetslöshetsersättningen (dagpenningen). Den kommunala arbetsförmedlingen finansieras genom att kommunerna får öronmärkta anslag för att täcka kostnaderna för arbetsförmedling och sysselsättningsfrämjande åtgärder. Anslagen beräknas utifrån kriterier som arbetslöshetsnivå, invånarantal och socioekonomiska faktorer. Kommunerna har också krav på sig att bidra med en egen insats, och omfattningen av den egna satsningen beror på kommunens ekonomiska situation och prioriteringar.

I finansieringssystemet finns dessutom en ekonomisk drivkraft som innebär att om en kommun inte lyckas hålla nere arbetslösheten måste den betala en sanktionsavgift, vilket innebär att kommunen får bekosta en högre andel av arbetslöshetsförmånerna.

Reformen skulle ursprungligen genomföras 2023–2024, parallellt med välfärdsområdesreformen, men flyttades fram ett år. Kommunerna fick själva organisera sig som sysselsättningsområden, förutsatt att antalet sysselsatta översteg 20 000 personer. Vissa områden blev av samma storlek som välfärdsområdena, medan andra blev mindre. Totalt uppstod 45 områden, jämfört med de 15 tidigare när staten ansvarade för tjänsterna.

De nya områdena inledde sin verksamhet den 1 januari 2025, med något olika avtal: vissa organiserades som samkommuner, andra enligt så kallad ansvarskommunmodell. Områdena fick nya beslutande organ, såsom sektioner, nämnder och ledningsgrupper.

Efter en sådan kort tid som sex månader efter att reformen satts i sjön är det för tidigt att utvärdera. Men det pekas på svårigheter i uppstarten, såsom ett ekonomiskt läge med lågkonjunktur, otillräcklig finansiering och ett svagt arbetsmarknadsläge, samt organisationsutmaningar, exempelvis att avtalsmässigt överföra statstjänstemän till kommunalanställda.

Tjänsteutbud

Genom reformen har både arbetslösa och arbetsgivare tillgång till ett utbud av tjänster som tillhandahålls av kommunerna, anpassade efter lokala behov.

Tjänster för arbetslösa inkluderar individuell rådgivning och stöd i jobbsökande, arbetsmarknadsutbildning och praktikplatser, digitala tjänster för jobbsökning online samt personlig service på lokala kontor.

Tjänster för arbetsgivare omfattar rekryteringsstöd för att hitta lämpliga kandidater till lediga platser, publicering av platsannonser och digital matchning, information och rådgivning i arbetsmarknadsfrågor samt personlig service på lokala kontor.

Den digitala plattformen för tjänsterna heter Työmarkkinatori (på svenska: Arbetsmarknadstorget). Arbetsgivare och arbetssökande kan också få stöd via en nationell telefonservice samt direkt hjälp genom chatt.

En viktig utmaning som kvarstår är att säkerställa ett effektivt samarbete mellan arbetsförmedlingen och socialtjänsten. Tidigare fungerade samarbetet på kommunnivå, men eftersom socialtjänsten nu har regionaliserats innebär det nya strukturer och ansvarsfördelningar. Det kan göra det svårare att koordinera insatser för individer som behöver särskilt stöd, och risken finns att personer hamnar mellan stolarna om arbetsförmedling och socialtjänst inte samarbetar smidigt.

Exemplet Borgå

Borgå sysselsättningsområde omfattar sex kommuner, där Borgå är den största. Arbetsförmedlingskontoret har 70 anställda, medan servicen i de mindre kommunerna tillhandahålls både ambulerande och via servicetorg.

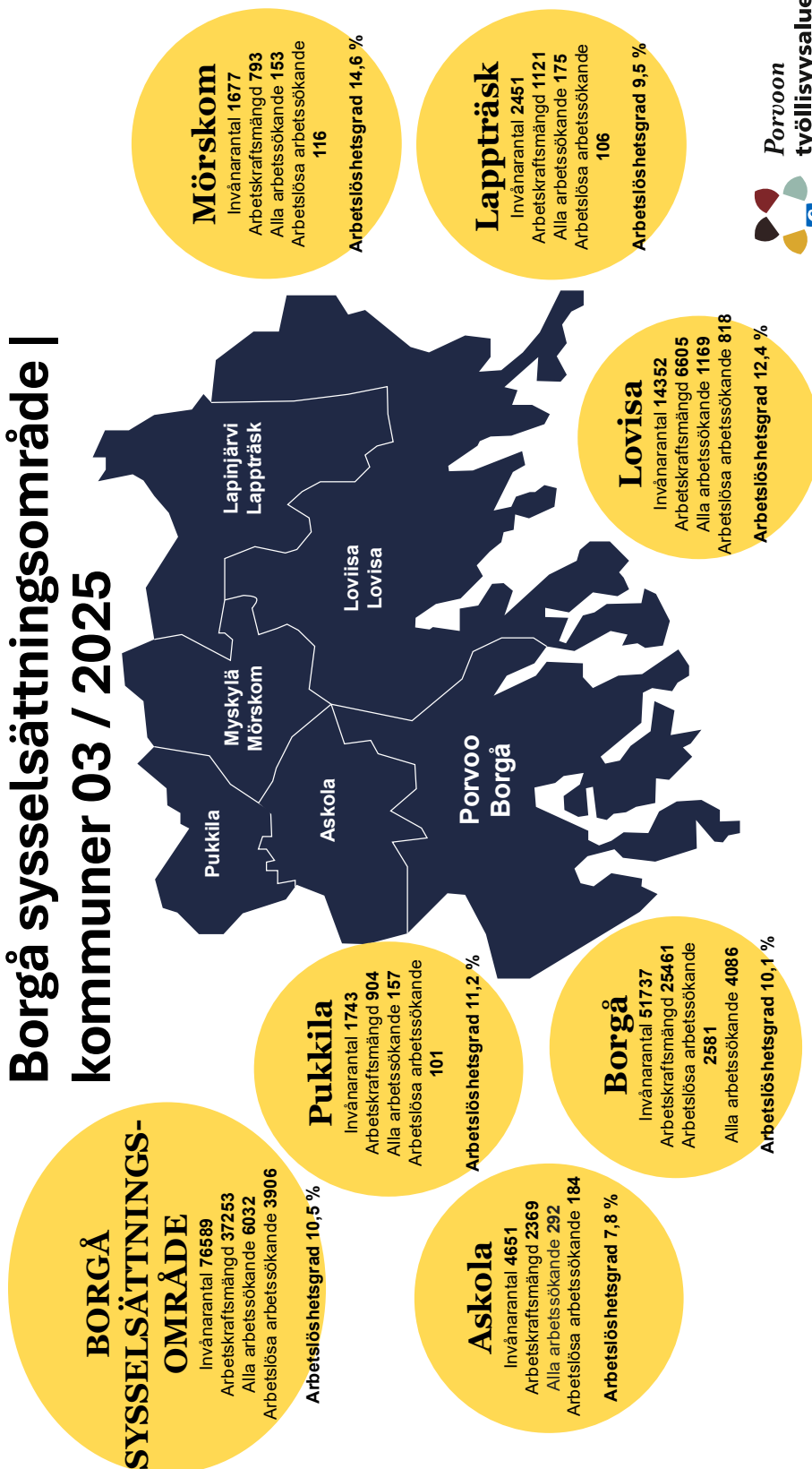
Alla arbetslösa har en egen handläggare, och varje handläggare ansvarar i genomsnitt för cirka 130 ärenden. För arbetssökande finns olika expertteam med inriktningar som ungdomar, vuxna, integration för personer med finska som andraspråk samt personer med funktionsnedsättning. Handläggarna som arbetar med personer med funktionsnedsättning har dock ett betydligt lägre antal ärenden. Varje team har även handläggare med särskilt ansvar för företagskontakter. Reformen har tydligt inneburit en ökad satsning på kontakt med företag och rekryteringsservice.

Chefen i Borgå menade att det inledningsvis har varit svårt att uppnå reformens målsättningar, främst på grund av lågkonjunktur och den initiala uppbyggnaden av organisationen. Tidiga utmaningar har varit personalens omställning från att arbeta i en statlig organisation till att bli en del av kommunal verksamhet, samt bristande resurser. Dessutom försvårar sekretesslagstiftningen samarbetet mellan de olika sysselsättningsområdena.

Följande 2 sidor visar bilder från presentationen om Borgå.

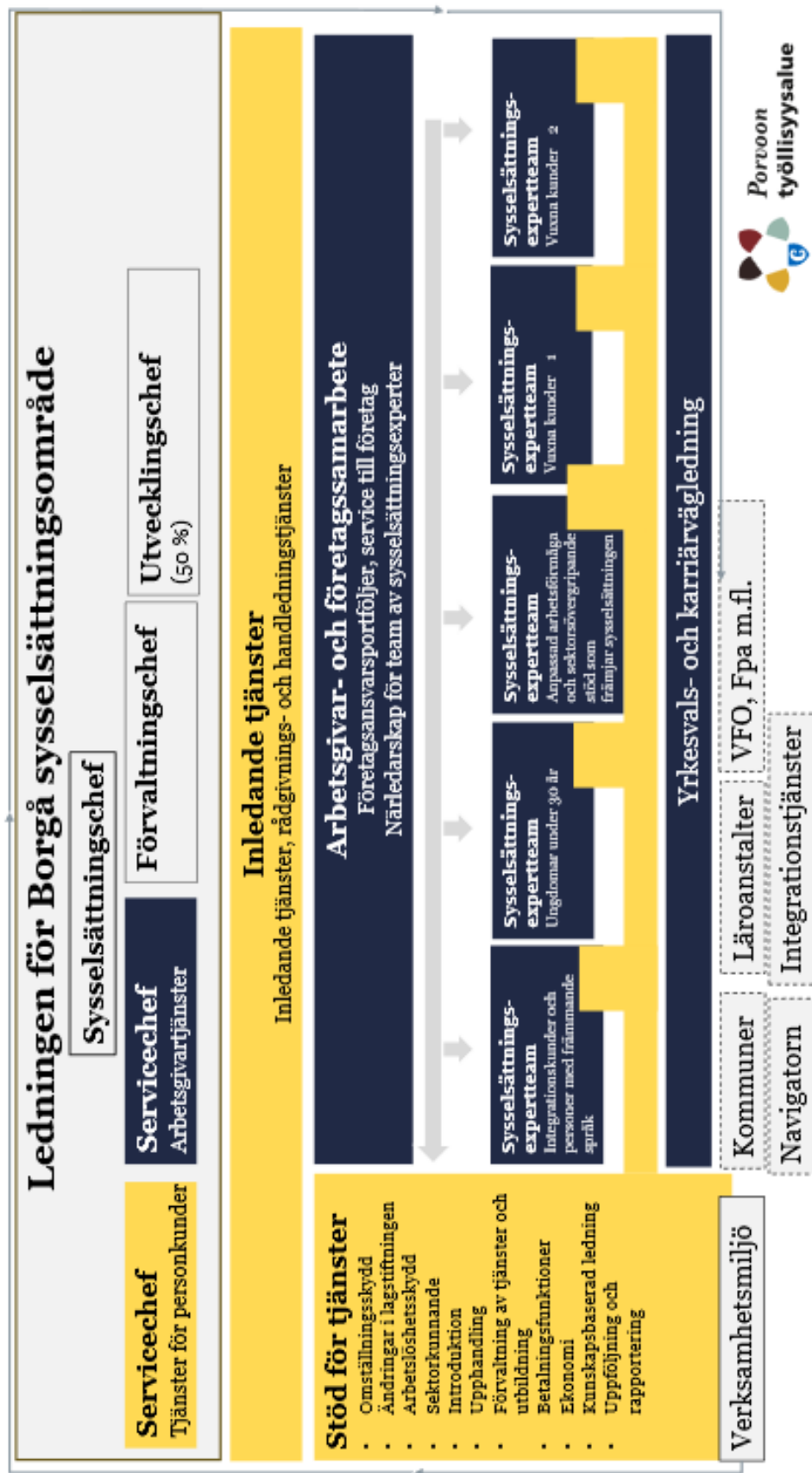
Borgå sysselsättningsområde | kommuner 03 / 2025

*Folkmängd - Statistikcentralen 2024

*Sysselsättningsuppgifter - Arbetsförmedlingsstatistik (KEHA) 03/2025

Diskussion och erfarenheter

Fördelarna med kommunal arbetsförmedling är flera.

Reformen syftar till att främja sysselsättning och tillväxt genom effektiva arbetsförmedlingstjänster som stärker regionernas växtkraft. Tillgängligheten till arbetsförmedlingen förbättras, och tjänsterna kan anpassas efter den lokala arbetsmarknaden, vilket gör det lättare att matcha arbetssökande med företag.

Kommunerna får en helhetlig service där arbetsförmedling, utbildning och företagsservice finns samlat under ett tak. Genom effektivt samarbete och samordning kan kommunerna bättre stödja individer på deras väg till sysselsättning och socialt välbefinnande. Målsättningen med verksamheten blir därmed att kombinera en fungerande arbetsmarknad med sociala mål, såsom medborgarnas välmående genom insatser för arbete och sysselsättning.

Det finns även en demokratisk aspekt, eftersom kommunpolitiker står närmare medborgarna än en statlig myndighet. Dessutom finns större möjligheter till en helhetssyn där individens behov står i centrum, istället för att ärenden bollas mellan olika myndigheter.

Nackdelar med en kommunal arbetsförmedling kan uppstå om man utgår från den finska modellen. Kommunerna har olika förutsättningar att satsa på arbetsförmedlingen, särskilt om reformen bygger på delfinansiering genom egna insatser. Detta kan skapa skillnader mellan rika och fattiga kommuner. Kommunerna har också olika kompetens inom arbetsmarknadspolitik, och arbetsmarknadsinsatserna kan förlora i kvalitet om staten inte garanterar tillräckliga resurser. Den bästa förutsättningen för en kommunalisering av arbetsförmedlingen är därför att staten finansierar verksamheten och ger alla kommuner lika resurser för att driva den.

Geografisk rörlighet, alltså att individer flyttar dit jobben finns, blir en utmaning för ett system med kommunala arbetsförmedlingar. I Finland togs det förhöjda rörlighetsunderstödet bort i samband med reformen, vilket gjorde det upp till kommunerna att främja rörligheten, till exempel genom samarbete med grannkommuner.

Sekretesslagstiftningen utgör ytterligare en utmaning. När arbetsförmedlingen var statlig kunde myndigheten kommunicera fritt internt, men när varje kommun är en egen myndighet gäller sekretess i personärenden mellan kommunerna. Det innebär exempelvis att en kommunal arbetsförmedling inte kan kontakta en grannkommun för att få information om inskrivna arbetslösa undersköterskor. Med andra ord måste sekretesslagstiftningen anpassas så att kommunikationen kan fungera om man kommunaliserar arbetsförmedlingen.

Reformen i Finland hade även som syfte att minska kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken, främst genom att försämla arbetslösas villkor. Ur detta perspektiv kan vänsteroppositionens kritik förstås.

Regionaliseringen av socialtjänsten kan också ifrågasättas, eftersom den bryter upp den lokala helheten. Socialtjänsten bör vara kvar i kommunal regi, men med en större statlig finansiering.

Sammanfattningsvis finns det all anledning att närmare utreda en kommunalisering av arbetsförmedlingen i Sverige, då det finns starka fördelar. Det kan också ses som ett alternativ till dagens privatiserade arbetsförmedlingsaktörer, som har visat stora brister.

Lästips och länkar

Största reformen av arbetsförmedlingen i Finland på decennier

Från 2024 tar kommunerna över ansvaret för arbets- och närings tjänsterna. Landet delas in i 45 sysselsättningsområden för att stärka det lokala stödet till arbetssökande och arbetsgivare.

[Reformen av arbets- och närings tjänsterna 2024: Finland får 45 sysselsättningsområden](#)

Frågor och svar om Finlands TE-reform (engelska)

En översikt med vanliga frågor om den stora förändringen av Finlands TE-tjänster, hur ansvaret flyttas till kommunerna och vad det betyder för arbetssökande och företag.

[Questions and answers about the TE services reform 2024](#)

Finlands nationella reformprogram 2024 (engelska)

En genomgång av Finlands ekonomiska och sociala reformprioriteringar för 2024 inom ramen för EU:s samordning av ekonomisk politik.

[Finland's National Reform Programme 2024](#)

Ny integrationslag ska stärka delaktighet och sysselsättning (engelska)

Finland reformerar integrationslagen för att förbättra nyanländas möjligheter till arbete, utbildning och delaktighet i samhället.

[Finland: Comprehensive reform of the Integration Act](#)

Om svenska förhållanden

En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) rapport genomför en effektutvärdering av tjänsten *rusta och matcha* och fastslår att insatsen medförde högre kostnader än tidigare modeller utan att påvisa förbättrade arbetsmarknads- eller utbildningsutfall.

[Rapporten En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer](#)

Redaktionellt arbete har utförts av Susan Andersson, politisk sekreterare för Vänsterpartiet i Södertälje kommun.

